

Vlaams
Parlement

stuk **1591** (2011-2012) – Nr. 3
ingediend op 11 juni 2012 (2011-2012)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het
decreet basisonderwijs van 25 februari 1997,
met het oog op de invoering van een deels
op socio-economische leerlingenkenmerken gebaseerd
omkaderingssysteem, waarbij het kleuteronderwijs
evenwaardig omkaderd wordt als het lager onderwijs

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door de heer Jos De Meyer en mevrouw Gerda Van Steenberge

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:

1591 (2011-2012) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2: Amendementen

INHOUD

1. Inleiding.....	4
2. VVKBaO, GO! en OVSG.....	4
2.1. Vragen en opmerkingen van de leden.....	4
2.1.1. Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten.....	4
2.1.2. Tussenkoms van mevrouw Gerda Van Steenberge.....	5
2.1.3. Tussenkoms van de heer Jos De Meyer	6
2.1.4. Tussenkoms van mevrouw Elisabeth Meuleman	6
2.2. Antwoorden van de sprekers	6
2.2.1. Antwoorden van het OVSG	6
2.2.2. Antwoorden van het GO!.....	7
2.2.3. Antwoorden van het VVKBaO	9
2.3. Replieken.....	11
3. Vakorganisaties	12
3.1. Vragen en opmerkingen van de leden.....	13
3.2. Antwoorden van de sprekers	13
3.2.1. Antwoorden van VSOA-Onderwijs.....	13
3.2.2. Antwoorden van ACOD Onderwijs	14
3.2.3. Antwoorden van COV	14
3.2.4. Antwoorden van COC	15
3.3. Replieken.....	16
4. Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen en NODB	16
4.1. Vragen en opmerkingen van de leden.....	16
4.2. Antwoorden van de sprekers	17
4.2.1. Antwoorden van het NODB	17
4.2.2. Antwoorden van de Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen	17
4.3. Replieken.....	17
Gebruikte afkortingen	20

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen hield op 31 mei 2012 een hoorzitting over het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, met het oog op de invoering van een deels op socio-economische leerlingenkenmerken gebaseerd omkaderingssysteem, waarbij het kleuteronderwijs evenwaardig omkaderd wordt als het lager onderwijs (*Parl. St.* VI. Parl. 2011-12, nr. 1591/1).

De volgende organisaties werden gehoord:

- het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs (VVKBaO);
- GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap;
- Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG);
- Christelijke Onderwijscentrale (COC);
- Christelijk Onderwijzersverbond (COV);
- ACOD Onderwijs (Algemene Centrale der Openbare Diensten);
- VSOA-Onderwijs (Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt);
- Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basisonderwijs (NODB);
- Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen.

1. Inleiding

De voorzitter merkt op dat de commissieleden de schriftelijke standpunten van de uitgenodigde organisaties hebben ontvangen. Daarom wordt meteen overgegaan tot de vragenronde.

2. VVKBaO, GO! en OVSG

2.1. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1.1. Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* stelt dat het decreet zeker stappen voorwaarts neemt, maar dat eventueel resterende knelpunten via de hoorzitting gedetecteerd en aangepakt kunnen worden. In de ontvangen teksten leest het lid veel over de problematiek van de verliezende scholen, namelijk de scholen die lestijden verliezen. Om hoeveel scholen gaat het? Zijn er echt grote verliezen te melden of blijft het beperkt?

Er is veel te doen over het dreigende lerarentekort, zeker in het licht van de bijkomende jobs die eraan komen. Wat is het aanvoelen in de sector? Kan dat tekort alsnog opgevangen worden op de korte termijn?

De middelen Lichamelijke Opvoeding (LO) zouden ontkleurd worden. Wat betekent dat in de praktijk voor de aandacht die aan bewegingsleer wordt besteed, wil het lid weten? Verandert dat iets of zijn er perverse effecten te verwachten?

Hoe staan het GO! en de onderwijskoepels tegenover wat in artikel 31 van het voorliggende ontwerp van decreet (artikel 32 in het voorontwerp van decreet van 17 februari 2012) staat, namelijk dat de overdrachten mogelijk blijven en de effecten op het personeel?

Ook de verklaringen op eer vormen een probleem. Zijn daarvoor volgens de sprekers alternatieven voorhanden?

Er gaat veel aandacht naar de GOK-kinderen (GOK: gelijke onderwijskansen). Tegelijk zijn er in vele scholen ook heel wat zorgkinderen die niet aan de indicatoren beantwoorden, maar wel veel aandacht opeisen. Er zijn ooit zorgcoördinatoren voor ingezet. Driegen scholen die vooral aan die groep kinderen veel tijd en zorg besteden, niet de dupe van het decreet te worden?

Grote klassen blijven mogelijk, stelt het lid. Is er vanwege de scholen een garantie dat mits een juiste aanwending van de middelen de klassen kleiner worden? Of heeft men daar vooralsnog geen vat op en valt dat af te wachten?

2.1.2. *Tussenkoms van mevrouw Gerda Van Steenberge*

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* volgt al geruime tijd de nieuwe omkadering op en had de indruk dat er vanuit de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een eenduidig standpunt is geformuleerd. Nu blijkt echter dat dit niet klopt. Er zijn twee strekkingen: het GO! is tevreden en vindt het ontwerp van decreet zelfs niet ver genoeg gaan. Het VVKBaO heeft nog veel opmerkingen, maar toch werd het voorontwerp van decreet goedgekeurd in de Vlor (voor het advies van de Vlor op het voorontwerp van decreet van 15 juli 2011, zie *Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1591/1, p. 71-84). Dat vindt het lid bizar.

Ze sluit zich verder aan bij de vragen van mevrouw Vanderpoorten en vraagt nog naar een definitie voor de term 'levensvatbare school'. Wanneer moet een school blijven en wanneer niet?

Met het voorliggende ontwerp van decreet zouden twee doelstellingen gehaald moeten worden: kleinere klassen en extra uren/middelen voor kinderen die hoog scoren op de SES-leerlingenkenmerken (SES: sociaal-economische status). Uit een aantal standpunten maakt het lid op dat dit niet het geval zou zijn. Het GO! is echter van mening dat dit wel het geval is. Hoe zit het daarmee, wil ze weten.

Er zou naast de kenmerken van leerlingen, geen rekening meer gehouden worden met de schoolkenmerken. Wat houden die schoolkenmerken eigenlijk in? En welke daarvan zouden dan aandacht moeten krijgen?

Er wordt gevraagd naar een evaluatie van het nieuwe systeem en dat vindt mevrouw Van Steenberge terecht. Het voorliggende ontwerp van decreet bouwt voort op het decreet van 28 juni 2002 betreffende de gelijke onderwijskansen (GOK-decreet) terwijl, zoals ze altijd heeft bekritiseerd, het GOK-decreet nooit werd geëvalueerd, hoewel dit decreetaal is voorzien. Er wordt nu om meer middelen gevraagd, zonder te weten wat de effectiviteit is geweest van de middelen die in de vorige tien jaar zijn ingezet. Ook het Rekenhof heeft ter zake opmerkingen geformuleerd (*Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1572/1). Hoe zien de sprekers de vermelde evaluatie van het nieuwe systeem?

Bouwt het ontwerp van decreet een garantie in dat de scholen de SES-lestijden die vooralsnog vanuit de reguliere omkadering gebruikt worden, ook nog zullen worden aangevend voor kinderen met de bedoelde kenmerken? Of kan een schoolbestuur autonoom beslissen wat ze met de financiering doet?

OVSG maakt in zijn standpunt een opmerking over Brussel, met name over de verklaring op eer, die vrij vaag lijkt en waarover ook het Rekenhof zich zorgen maakt. Het interesseert mevrouw Van Steenberge of het ontwerp van decreet via die weg achterpoortjes open laat waarlangs directies extra financiering kunnen bekomen. Ter illustratie vertelt ze over een directie van een plattelandsschool die aan een aantal moeders vroeg om op eer te verklaren dat ze niet over een diploma middelbaar onderwijs beschikken om zo extra middelen te ontvangen.

Nog bij het OVSG, las het lid over problemen die beter een oplossing krijgen via een andere weg dan het ontwerp van decreet. Het gaat dan over de lerarenopleiding, schoolachterstand, de ongekwalificeerde uitstroom en de taalachterstand. De opmerking is gemaakt dat de aanpak van dergelijke problematieken voorrang zou moeten krijgen op het doorvoeren van een vrij algemeen decreet dat niet specifiek op problemen inwerkt. Delen het GO! en de onderwijskoepels die mening?

2.1.3. *Tussenkoms van de heer Jos De Meyer*

De heer *Jos De Meyer* stelt dat de leerling/leraar-ratio per school een vrij theoretisch begrip is en dat er al veel discussie is geweest in het Vlaams Parlement over de klasgrootte in kleuter- en basisonderwijs. Van de onderwijskoepels en het GO! wil hij graag horen hoe het met de bewuste verhouding is gesteld en binnen welke vork de klasgrootte zich situeert. Welke invloed zou het ontwerp van decreet daarop kunnen hebben?

2.1.4. *Tussenkoms van mevrouw Elisabeth Meuleman*

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* sluit daarop aan en wil weten in hoeverre het ontwerp van decreet in werkelijk kleinere klassen zal resulteren. Ze vreest dat de leerling/leraar-ratio veeleer op papier dan in realiteit zal dalen. Als men nagaat waar er effectief lestijden bijkomen, en dan vooral waar er het meest bijkomen op basis van de SES-indicatoren, komt men al snel bij de grote steden uit. Juist daar situeert zich dan het capaciteitsprobleem in combinatie met infrastructuurproblemen. De minister heeft al laten weten dat in die context klassen niet gesplitst kunnen worden. Er zou wel bijvoorbeeld een extra leerkracht in de klas gezet kunnen worden, suggereerde hij. Vinden de inrichtende machten dat een haalbare oplossing? Of willen ze te allen prijze de klassen splitsen en dus zo klein mogelijk maken?

Kunnen de vertegenwoordigers van de inrichtende machten eventueel suggesties aanreiken over hoe zij zelf en de overheid het tekort aan onderwijzers kunnen aanpakken? Het zou volgens het VVKBaO intussen al gaan om 12.909 voltijdse banen.

2.2. *Antwoorden van de sprekers*

2.2.1. *Antwoorden van het OVSG*

De heer *Johan Vanwynsberghe*, niveaucoördinator basisonderwijs OVSG, stelt dat men blij is met de geïntegreerde omkadering. Dat maakt het mogelijk om op basis van de aanwezige leerlingenpopulatie de lestijden aan te wenden, afgestemd op de behoeften van de leerlingen. Dat is het belangrijkste voor OVSG. Echte garanties voor kleine klassen zijn er niet in het ontwerp van decreet.

Er klinkt ook een pleidooi om de zorguren die aan de scholengemeenschap toegekend worden, als een geïntegreerd pakket te benaderen. OVSG vindt het positief dat de manier waarop scholen moeten aantonen dat ze een beleid ter zake voeren in het schoolwerkplan is opgenomen als 'een beleid rond zorg en gelijke onderwijskansen'. Dat strookt met de vele raakvlakken tussen zorg en kinderen die voldoen aan de SES-indicatoren.

Alle middelen aanwenden om louter kleinere klassen te vormen, acht de spreker nefast. Het gaat hier om een geïntegreerde omkadering waarbij er sprake is van lestijden volgens de schalen, maar ook van een specifieke werking die nodig is voor kinderen die aan bepaalde indicatoren voldoen: taalachterstand, leerproblemen of kansarmoede. Scholen krijgen de mogelijkheid om zelf te beoordelen waarvoor de middelen worden ingezet. Deels zal dat ook naar kleinere klassen gaan door de substantiële verhoging van het aantal lestijden in het kleuteronderwijs.

De verklaring op eer vindt ook OVSG een probleem, maar het ziet er niet meteen een oplossing voor. Alle hoop is gericht op het aanleveren van de vereiste gegevens vanuit overheidsdatabanken op termijn. Het moet de bedoeling zijn de lestijden te genereren op basis van objectieve gegevens.

Op basis van simulaties kan de heer *Vanwynsberghe* meedelen dat voor het stedelijk en gemeentelijk onderwijs 87 scholen of 16,5% van de scholen verliezen. Dat varieert van 1 lestijd tot een vrij hoog aantal, 49, meent de spreker. Dat moet relatief bekeken worden

in het licht van de schaalgrootte van de school en hoeveel lestijden er zijn, stelt hij. 10 scholen of 1,9 % blijven status quo en 81,6 % winnen, variërend tussen 1 en een behoorlijk aantal lestijden. De winst situeert zich vooral in kleuterscholen, de verliezen in autonome lagere scholen. Van de lestijdenschaal wordt afgeroomd en daardoor blijft voor het lager onderwijs een iets beperkter pakket over.

Verliezende scholen zijn dus vooral de autonome lagere scholen; scholen die soms zeer klein zijn; scholen die relatief veel instaplestijden hadden voor 1 februari; en ook een aantal Brusselse scholen en vooral die Brusselse scholen met veel kleinere vestigingsplaatsen. Scholen met minder dan 116 leerlingen per niveau in Brussel hadden een voordelige lestijdenschaal. Dergelijke scholen met veel vestigingsplaatsen verliezen veel lestijden. OVSG is geen vragende partij om voor Brussel een aparte schaal te behouden. Het vindt alleen de drastische overgang voor een aantal scholen met name voor de kleinere vestigingsplaatsen zwaar. Het verlies op basis van de schalen in het kleuteronderwijs bedraagt 10%, in het basisonderwijs loopt dat nog op. Ze komen ook niet in aanmerking voor overgangsmaatregelen omdat de leraar/leerling-ratio niet te hoog was vanwege de vroegere gunstige schalen.

Lichamelijke opvoeding of bewegingsopvoeding beschouwt OVSG als een verworvenheid in kleuter- en basisonderwijs, en dat door een gespecialiseerde leerkracht. Het is in de meeste gevallen een goede zaak. De waarborgregeling die is ingeschreven, kan, degelijk uitgewerkt, een positief gegeven zijn. Er dient wel rekening gehouden met het feit dat de vroegere GOK-lestijden mee opgenomen zijn in de geïntegreerde omkadering in het kleuteronderwijs. Als de verhouding gelijk blijft – 2 op 24 – dan zijn er op het hele pakket meer lestijden LO voor te behouden. OVSG vindt het belangrijk dat kinderen krijgen waarop ze recht hebben, maar te veel LO-lestijden moeten voorbehouden, is ook niet goed.

Aan de ‘levensvatbare school’ heeft OVSG geen definitie gegeven, mede omdat dat deels bepaald wordt door de lokale omstandigheden en werking. Zo kan een kleine school zeer levensvatbaar zijn, meent de spreker, mits de leerkrachten die voor de kleine klassen staan en met combinatieklassen zitten, op een goede manier hun taak kunnen volbrengen. Het is ook niet duidelijk of ouders voor een ‘classe unique’ te vinden zijn. De heer Van Wynsberghe is ervan overtuigd dat kleine scholen bijzonder kwaliteitsvol kunnen zijn, zelfs een vestigingsplaats met één kleuterklas. Er loopt een experiment in een van de gemeentescholen met een ‘classe unique’ in het lager onderwijs. Het behelst zeer sterk gemengde leerlingengroepen. Daaraan zijn voor- en nadelen verbonden. De spreker vindt het vooral een zaak van de juiste persoon op de juiste plaats.

OVSG acht het belangrijk dat, wat betreft de SES-lestijden, taal als afzonderlijke indicator gehanteerd wordt. Voor kinderen die anderstalig zijn of de schooltaal onvoldoende beheersen, is een extra omkadering nodig om ze een goede onderwijsloopbaan te garanderen, onderstreept de heer Vanwysberghe.

2.2.2. *Antwoorden van het GO!*

De heer *Marc Smets*, afdelingshoofd GO!, licht toe dat het aantal verliezende scholen in het eigen net vrij beperkt is. Het aantal lessen dat die scholen verliezen beperkt zich dan nog vaak tot slechts twee of drie. Welke scholen verliezen? Het gaat in hoofdzaak om scholen die door de wijziging van de regelgeving inzake de aparte telling van vestigingsplaatsen het ongeluk hebben dat met de nieuwe parameters, ze niet langer apart tellen. Dit in combinatie met een vestiging in landelijk gebied, creëert een risico.

Voor de rest compenseren de scholen met een behoorlijke sociale mix het verlies aan basisomkadering door de verrekening van de leerlingenkenmerken, zelfs in landelijk gebied. Alleen scholen daar die zich bijna uitsluitend zouden richten op de leerling uit het zogenaamde ‘betere’ milieu lopen een risico op verlies. Ook in landelijk gebied zijn er immers

heel wat leerlingen waarvan de moeder geen diploma secundair onderwijs verwierf of die genieten van een schooltoelage.

De verklaring op eer vindt ook het GO! geen goed instrument. Maar het diploma van de moeder is alleszins een zeer goede, misschien zelfs de beste, indicator voor het bepalen van de behoefte aan meer zorg en voor mogelijk meer risico inzake een behoorlijke schoolloopbaan. Ook de heer Smets wacht op de overheidsdatabanken om zo over niet-contesteerbare gegevens te beschikken. Hij kan zich ook niet voorstellen dat ouders zich gemakkelijk laten ompraten om een valse verklaring af te leggen. Voorts heeft hij geen weet van feiten uit het verleden rond fraude daarmee.

Worden de bijkomende middelen juist aangewend? Om dat te beoordelen, moet eerst gedefinieerd worden wat een 'juiste aanwending' inhoudt. Het gaat om een plaatselijke pedagogische organisatie die voor het GO!-net expliciet is toegewezen aan de directeur van de school. Die persoon moet naar best vermogen en ook rekening houdend met het mogelijke lerarentekort, een organisatie opzetten waarbinnen leerlingen maximaal aan hun trekken komen. Dat kan met een kleinere klas, maar dat hoeft niet overal zo te zijn. Zo hebben methodescholen de traditie om in graden te werken veeleer dan in zes opeenvolgende klasgroepen.

Het GO! is zich terdege bewust van het nijpende lerarentekort en het feit dat dit nog in stijgende lijn gaat. Niets belet echter dat de plaatselijke pedagogische organisatie waarvan sprake klasgroepen inricht van 30 tot 35 leerlingen waarin twee personeelsleden staan, één volwaardig gekwalificeerd personeelslid en iemand die iets lager gekwalificeerd is.

De controle op de GOK-omkadering verliep vooralsnog via de doorlichting door de inspectie. Een geïntegreerde omkadering veronderstelt voor de heer Smets ook een geïntegreerde doorlichting door de onderwijsinspectie. Dat specifiek voor bepaalde doelgroepen toegekende middelen ook maximaal aan die betrokkenen ten goede komen, is eveneens evident, stelt de spreker.

Hoe groot een school moet zijn om levensvatbaar te zijn, is niet gemakkelijk te bepalen, omdat de lokale context meespeelt. Voor het GO!-net moeten ook de contouren van de vrije keuze ingecalculereerd worden. Grondwettelijk en op basis van het bijzonder decreet moet die vrije keuze voldoende aan bod komen. Men kan niet zomaar scholen sluiten, hoe klein ook, als die vrije keuze niet gegarandeerd blijkt binnen een afstand van 4 kilometer. De heer Smets verwijst in dat verband ook nog naar de voorbereidende documenten rond de nieuwe omkadering die uitdrukkelijk stipuleren dat het de bedoeling moet blijven om basisonderwijs vrij lokaal en in kleinere entiteiten – gemeenten en zelfs wijken – te handhaven.

Lichamelijke opvoeding komt volgens de spreker niet meteen in de verdrukking, zelfs als het ingebed wordt in de geïntegreerde omkadering. Dit kan niet tot gevolg hebben dat de leerplannen niet moeten worden gevolgd. Mocht dat wel gebeuren, dan zal dat zonder meer blijken uit de verslagen van de inspectie. Het GO! is daar niet bezorgd over.

In het voorontwerp van decreet werd als uitgangspunt voor de leerlingenkenmerken een bandbreedte van 10% gehanteerd. Daarmee kunnen elementen als school- en taalachterstand, ongekwalificeerde uitstroom, de verdere maatschappelijke dualisering enzovoort, veel beter verzoend worden. In een hogere bandbreedte dan in het uiteindelijke compromis van 8,85% kon het GO! zich beter vinden. De maatschappelijke noden en de maatschappelijke opdracht van onderwijs, gekoppeld aan de respectieve tendensen zoals toenemende armoede en segregatie, leerachterstand, ongekwalificeerde uitstroom nopen daartoe. In het kleuter- en lager onderwijs worden de fundamentele voor de schoolloopbaan gelegd, weet iedereen. Daarin moet dan ook voldoende geïnvesteerd worden. Controle door de

inspectie moet erover waken dat de middelen ook aangewend worden ten behoeve van die maatschappelijke opdracht van het onderwijs, besluit de spreker.

Het lerarentekort is niet zomaar op te lossen. Alle hoop is gevestigd op het loopbaanpact voor de langere termijn. Dat is al geruime tijd in het vooruitzicht gesteld. De lerarenopleiding moet steeds opnieuw herbekeken worden, stelt de heer Smets, om grondig uit te maken welke soort leerkracht we in de toekomst in het basisonderwijs willen zien. Voor de korte termijn zijn er geen mirakeloplossingen. Enig soelaas kan geboden worden door de zij-instroom. Mogelijk wordt die enigszins vergemakkelijkt door de economische crisis. De zij-instroom moet in elk geval ten volle benut worden, stelt de spreker, liefst gepaard gaand met verkorte opleidingstrajecten waarvoor de lerarenopleiding kan instaan.

Artikel 31 omvat de mogelijkheid om lesuren over te hevelen van kleuter- naar lager onderwijs en omgekeerd. Het GO! vindt dat een goede maatregel, die best iets verder had moeten gaan. De overheid heeft zich ertoe geëngageerd dat debat aan te gaan. Het zou minstens ook gefaciliteerd moeten worden dat uren kunnen worden overgeheveld van de ene naar de andere school van eenzelfde scholengemeenschap. Dat kan momenteel alleen als het niet gepaard gaat met het ter beschikking stellen wegens ontstentenis van betrekking in de school die uren afstaat. Mocht daaraan enkel de parameter gekoppeld worden dat men opgevangen moet worden via een reffectatie of wedertewerkstelling in dezelfde scholengemeenschap, zouden er al mogelijkheden zijn. Een mogelijke solidariteit binnen de scholengemeenschap zou ook opties bieden voor de scholen die niet langer voor een aparte telling van vestigingsplaatsen in aanmerking komen, oppert de heer Smets.

Het begrip schoolkenmerken heeft in het kader van het GO! te maken met de vrije keuze. Voor wat betreft de werkingsmiddelen is in dat verband wel rekening gehouden, maar in de nieuwe omkadering niet. De heer Smets pleit voor mogelijkheden om dat op te vangen. Men had in een beperkte enveloppe kunnen voorzien voor de Raad van het Gemeenschapsonderwijs (RAGO). Die heeft conform het bijzonder decreet de bevoegdheid om in Vlaanderen die vrije keuze te bewaken. Met die middelen zou men dan de kleinere scholen, die in een straal van 4 km als enige de vrije keuze garanderen, kunnen ondersteunen.

2.2.3. *Antwoorden van het VVKBaO*

De heer *Marc Van den Brande*, secretaris-generaal VVKBaO, heeft ook cijfers over de verliezende scholen van het katholiek basisonderwijs. Het zouden er ongeveer 13% zijn. In de kleuterafdelingen zal de helft van die verliezende scholen vijf lestijden of minder verliezen. 25% van de verliezende kleuterafdelingen verliest tien lestijden of meer. Voor het lager onderwijs verliezen 80% van de verliezende scholen vier lestijden of minder. 91% verliest zeven lestijden of minder.

De spreker stelt dat het niet veel lijkt, maar in het kleuteronderwijs is de verwachting gegroeid dat het nieuwe omkaderingsdecreet ruimte zou scheppen in de kleuterklassen. Voor de scholen die in de kleuterafdelingen zullen verliezen, is het een domper op de vreugde. Daarmee had men ook moeite bij de ondertekening van het protocol aangaande de onderhandelingen over het omkaderingsdecreet.

Met betrekking tot de indicatoren en meer bepaald de verklaringen op eer is het kabinet niet over één nacht ijs gegaan, oppert de spreker. De indicatoren zijn grondig onderzocht op hun hanteerbaarheid voor de verdeling van de middelen. Er zijn alternatieven, maar naast de inhoudelijke zou men ook moeten kijken naar de manier van meten, meent de heer Van den Brande. De vermelde valse verklaringen kunnen niet, onderstreept hij. Eerlijkheid is geboden en allicht moet het in de toekomst meer objectieverbaar zijn, vervolgt de spreker. Hij heeft alvast de indruk dat kabinet en departement ter zake duchtig inspanningen leveren.

De schoolbesturen willen vooral duidelijkheid met betrekking tot de indicatoren omdat precies dat de voorspelbaarheid doet toenemen voor de volgende jaren. De planning kan dan meer doelgericht gebeuren.

In het kader van andere decreten komen andere indicatoren aan bod, of betekent thuistaal niet-Nederlands, net iets anders naargelang het gaat om het Inschrijvingsdecreet of het voorliggende ontwerp van decreet. Ter illustratie van de complexiteit van die beoordeling, geeft de heer Van den Brande nog mee dat de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) nog een andere definitie hanteert: de indicator thuistaal wordt verbonden met het spreken van een van de landstalen. Volgens de PISA-onderzoeken (PISA: Programme for International Student Assessment) heeft Vlaanderen dus slechts 3% leerlingen die de landstaal niet spreken. Duidelijkheid is volgens de spreker geboden.

Voor het aspect zorgcoördinatie meent de heer Van den Brande dat men dat beter apart houdt, omdat het niet om basisomkadering gaat, maar om zorgpunten. Die zijn gericht op individuele leerlingen naargelang van specifieke onderwijsbehoeften op het niveau van het gewoon onderwijs. In principe worden die niet door elkaar gehaald met onder meer de SES-lestijden, die tot de basisomkadering behoren, al kunnen ze wel een geheel vormen binnen de school.

De heer Van den Brande is ook voorzitter van de Raad Basisonderwijs van de Vlor. Die gaf een advies over het eerste voorontwerp van decreet eind september 2011. Toen was er geen algemeen draagvlak voor het voorstel om de bandbreedte van SES-lestijden op 10% te brengen. Er was een grote controverse tussen GO! en VSKO. Het bleek ook onmogelijk om voor iedereen tot een gelijke waarde te komen. Het VSKO vreesde dat een te grote bandbreedte te veel diversiteit zou teweegbrengen in functie van de omkadering. Er zijn al zeer uitlopende cijfers in het kader van de gedifferentieerde werkingstoelage: het verschil loopt van 550 euro per kind in de ene school tot 850 euro in een andere school. Met dat feit voor ogen, heeft men ervoor geopteerd om minstens de 6,5% voor de GOK-cycli te consolideren en eventueel licht te laten stijgen. 10 of zelfs 14 % was uitgesloten.

De levensvatbaarheid van een school wordt gemeten aan de rationalisatie- en programmatienorm. Dat impliceert dat er geen normering is buiten dat decreet. De spreker zou het al te gek vinden dat men via een omkaderingsdecreet inwerkt op het scholenlandschap en de rationalisatie dienaangaande. Het VVKBaO heeft geprobeerd dat te weren: om iets te doen als overheid in verband met levensvatbaarheid moet dat via het decreet op de rationalisatie en programmatie.

Levensvatbaarheid definieert de spreker als de aanwezigheid van een sociaal weefsel dat op zijn minst de school kan dragen en dus wil dat die vestigingsplaats er is en bereid is daarvoor inspanningen te leveren. Die zijn niet alleen van financiële aard. Scholen hebben ook een rol in dat sociaal weefsel buiten het verstrekken van onderwijs, ook in een dorp of kleine gemeenschap. Dat schrappen jaagt volgens de heer Van den Brande andere departementen op kosten met betrekking tot het scheppen van dat sociale weefsel in een plaatselijke gemeenschap.

Het is voor het VVKBaO vanzelfsprekend dat men de resultaten van het decreet opvolgt. Daartoe dient men een beroep te doen op wetenschappelijk onderzoek, maar een school als dusdanig in detail om verantwoording vragen, lijkt niet zinvol. Dat is ook allicht niet objectiveerbaar of samentelbaar met andere scholen, stelt de spreker. Daarom heeft men de suggestie gedaan om de planlast met betrekking tot aparte plannen rond gelijke onderwijskansen zoveel mogelijk te doen opgaan in het schoolwerkplan. Dat houdt immers rekening met de kinderen die aan de respectieve school zijn toevertrouwd.

In de zin van taalachterstand en dergelijke lijkt het voorliggende ontwerp van decreet ambitieuzer en breder, stelt de heer Van den Brande. Het wil meer algemeen werken aan achterstand en kansarmoede zonder meer, wat alle varianten omvat. Kansarmoede is van veel meer variabelen afhankelijk dan alleen taalachterstand, besluit de spreker. Toch erkent hij het belang van taal. Het wordt dan ook micropedagogisch, tot de klasvloer, zeker meegenomen in de plannen voor kinderen die een andere thuistaal hebben dan de instructietaal. Het is aan de school om in dat verband activiteiten en acties te plannen.

De heer Van den Brande hecht niet zo'n groot belang aan de vermindering van de klasgrootte en de leerling/leraar-ratio 'as such'. Er is vooruitgang geboekt, maar de scholen krijgen de raad om niet zonder meer een ordinaire staardeling te hanteren voor de verdeling. Dat zou een vertekening geven. Lestijden voor leerlingen worden in 28sten en voor leerkrachten in 24sten uitgedrukt. Het vooropgestelde maximum van 18,5 leerlingen mag in het katholiek onderwijs niet gehanteerd worden als absoluut cijfer. Hoe groot de klassen dan wel worden, is een zaak van de school, afhankelijk van hun structuur en cultuur inzake GOK-beleid. Continuering is de boodschap, in de mate van het mogelijke. Ambulante leerkrachten zijn dan een mogelijk alternatief voor het opsplitsen van klassen. Er kunnen ook specifieke taalklassen ingericht worden. Dat biedt meer aanpassing aan de behoefte van de leerlingen in kwestie dan louter minder leerlingen in de klas.

Het idee van de minister van meer leerkrachten voor een grotere groep omarmt het katholiek onderwijs. Het wordt al toegepast in onder meer Zweden en vormt een vrij krachtige leeromgeving. Er kan bovendien zeer gedifferentieerd op behoeften ingespeeld worden.

De ouders gaan er soms vanuit dat men voor hun kind een eigen traject zal uittekenen. Dat is echter niet altijd mogelijk. Binnen een teamverband kunnen leerkrachten mekaar daarin coachen en kan er specifieke deskundigheid worden opgebouwd. Het ontwerp van decreet creëert nieuwe mogelijkheden op dit vlak. Hij heeft de gewoonte de inrichtende machten erop attent te maken dat het niet gaat om een administratieve beleidsomkadering voor directies. In principe moet de omkadering altijd naar de leerlingen gaan.

Uit een studie van het Departement Onderwijs en Vorming is gebleken dat er in 2020 in het basisonderwijs een tekort van 12.000 leraren zal zijn. Men moet dus maatregelen nemen, zowel op lange als op kortere termijn. Zo niet zal in 2020 een of de vijf ambten niet ingevuld kunnen worden. Ook op kortere termijn zullen er tekorten optreden. Hij betreurt dat de vakbonden niet zijn ingegaan op het voorstel van het kabinet.

Het nieuwe omkaderingsdecreet kan ertoe leiden dat er in de kleuterafdeling van een school extra uren worden gecreëerd, terwijl er in de lagere afdeling van dezelfde school uren verloren gaan. Daarom zou het mogelijk moeten zijn om leerkrachten te verschuiven van de lagere afdeling naar de kleuterafdeling of andersom. Ook op dit vlak speelt de koudwatervrees van de vakbonden een rol. Er is nood aan een grondig debat. Zo verwijst hij ook naar het opnemen van een master 'onderwijs' in de lerarenteams van het basisonderwijs. Het feit dat jongeren die dromen van een loopbaan in het basisonderwijs, uiteindelijk een universitaire opleiding volgen en nooit in het basisonderwijs terecht komen, is een verspilling van talent.

2.3. *Replieken*

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* merkt op dat de minister dit ontwerp van decreet altijd kadert binnen het streven naar kleinere kleuterklassen, dat ook opgenomen is in het Vlaamse regeerakkoord. Met het nieuwe omkaderingsdecreet zullen de kleuterklassen echter niet noodzakelijk kleiner worden, zo blijkt nu. Ook het lerarentekort en de capaciteit van de gebouwen zullen een rol spelen. Ze kan geloven dat 90 percent van de scholen zal zorgen voor een optimale invulling van de omkadering. Toch vreest ze dat veel goede

dingen verloren zullen gaan als de middelen ontkleurd worden zonder dat de controle wordt opgevoerd.

De heer *Johan Vanwynsberghe* benadrukt in dit verband het belang van het schoolbeleid. De onderwijsinspectie moet bij elke doorlichting aandacht besteden aan de wijze waarop de school inspeelt op de diversiteit binnen de school. De frequentie van de doorlichtingen ligt echter niet zo hoog.

De heer *Marc Smets* geeft toe dat de klassen niet in alle gevallen kleiner zullen worden. Op macroniveau zal de pedagogische omkadering voor de leerlingen echter worden versterkt. Het is evident dat de Vlaamse overheid moet kunnen controleren of de middelen die ze ter beschikking stelt van de scholen, worden aangewend voor de vooropgestelde maatschappelijke doelstellingen. Over het algemeen leren de scholen veel uit de doorlichting. Als het resultaat positief is, weten ze dat ze op de goede weg zijn. Bij een minder goed resultaat weten ze wat de aandachtspunten zijn.

De heer *Marc Van den Brande* kan akkoord gaan met het argument van de heer Smets dat de omkadering op macroniveau sterker zal worden. Het zou niet wijs zijn om terug te keren naar de nationale splitsingsnorm die bestond in de jaren 1980. Er zullen altijd anekdotes circuleren over grote klassen. Toch moet men aan de scholen de vrijheid durven geven om dit te managen op het lokale niveau. Op dat niveau moet ook de eerste controle gebeuren. Deze materie moet worden besproken op het lokaal onderhandelingscomité. Het kan geen machtsitem zijn in handen van de directeur. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het hele schoolteam.

3. Vakorganisaties

De *voorzitter* verleent het woord aan mevrouw Katrien Cerpentier.

Mevrouw *Katrien Cerpentier*, nationaal secretaris COC benadrukt dat de middelen die werden uitgetrokken voor dit ontwerp van decreet niet in verhouding staan tot de doelstellingen ervan, namelijk het realiseren van kleinere kleuterklassen.

Bovendien streeft dit ontwerp van decreet bijkomende doelstellingen na. De discussie hoort te gaan over de omkadering van het basisonderwijs, die het mogelijk moet maken om goed te werken in de klassen. Het lerarentekort en het loopbaandebat horen niet thuis in dit debat. COC vraagt dat deze beide thema's zouden losgekoppeld worden van dit debat.

Artikel 31 over de inzetbaarheid van personeel hoort eigenlijk niet thuis in dit ontwerp van decreet. Dit artikel maakt het mogelijk om middelen over te hevelen naar een ander niveau. Dat komt de transparantie en de controlemogelijkheden niet ten goede. COC vraagt dan ook dat dit artikel 31 zou worden geschrapt.

De Vlor heeft een advies gegeven over het eerste voorontwerp van decreet, maar ondertussen zijn er aan die tekst heel wat veranderingen aangebracht. Daardoor is er jammer genoeg geen grondige discussie mogelijk geweest over de gevolgen van de later toegevoegde artikelen.

De heer *Jos De Meyer* wijst de voorzitter op de afspraak dat onmiddellijk zou worden overgegaan tot de vragenronde in plaats van eerst het woord te verlenen aan de sprekers voor een toelichting van hun standpunt. De *voorzitter* erkent dit en vraagt de commissieleden naar hun vragen en opmerkingen op de standpunten van de vakorganisaties.

3.1. *Vragen en opmerkingen van de leden*

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt een reactie van de vakbonden op de aankondiging dat er weldra een tekort aan leerkrachten zal zijn. Verder wil zij weten waarom de vakbonden van mening verschillen met de onderwijskoepels over de mogelijkheid van een overdracht van uren.

Het ACOD Onderwijs schrijft op de eerste pagina van zijn standpunt dat de overheid het belang van de eerste leerlingenkenmerk (diploma van de moeder) het hoogst inschat, maar dat het coëfficiënt ervan lager is dan dat voor de het tweede leerlingenkenmerk. Dat is volgens haar niet correct.

Van het COV wil ze nadere toelichting bij de stelling in zijn nota dat het niet duidelijk is wie de schooltoelage krijgt, wat tot problemen leidt bij de timing.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* sluit zich aan bij de vraag naar verduidelijking over de overdracht van uren. Hoe kan een grotere transparantie worden gerealiseerd?

Mevrouw *Vera Celis* beseft dat er voor dit ontwerp van decreet 52,7 miljoen euro extra is uitgetrokken, wat relatief beperkt is. Aan de vakbonden vraagt ze hoe men met die middelen een beter decreet zou kunnen realiseren.

Het COV is in zijn nota vernietigend voor artikel 31 van het ontwerp van decreet dat flexibiliteit invoert voor de lesuren. Is flexibiliteit dan geen christelijke deugd?

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* wil graag wat meer toelichting bij de opmerking over de lesuren Lichamelijke Opvoeding in de visietekst van ACOD Onderwijs.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vraagt waarom de vakbonden niet gelukkig zijn met de bepalingen rond het aanwendingspercentage. Het VSOA-Onderwijs merkt op dat het onderwijs niet alles kan oplossen en suggereert dat andere sectoren kunnen helpen om de impact van de sociaal-economische status op de leerprestaties van een kind te beperken. Daarover wil ze enige verduidelijking. De financiering op basis van SES-kenmerken was vroeger bijkomend, maar zou nu regulier worden. Aan welke regeling geven de vakbonden de voorkeur?

De heer *Jos De Meyer* had begrepen dat alle hier vertegenwoordigde partners een protocol van akkoord zonder voorbehoud gegeven hebben inzake de onderhandelingen. Is dat juist?

3.2. *Antwoorden van de sprekers*

3.2.1. *Antwoorden van VSOA-Onderwijs*

De heer *Marnix Heyndrickx*, secretaris-coördinator VSOA-Onderwijs antwoordt eerst op de vraag van mevrouw Van Steenberge. De taalachterstand moet prioritair aangepakt worden. In dat verband heeft de heer Van den Brande verwezen naar de ruime omkadering van het GOK-decreet. Als dat kan binnen de school, dan is dat positief. Het onderwijs kan echter niet voldoen aan alle verwachtingen. Bovendien is voorkomen beter dan genezen. Eigenlijk zou men de taalachterstand prioritair moeten aanpakken. Dit kan door kinderen (nog) vroeger aan het kleuteronderwijs te doen participeren. Of dat nu manumilitari moet gebeuren, kan bediscussieerd worden. In Gent bestaat er bijvoorbeeld een project om ouders die hun kinderen niet naar het kleuteronderwijs laten gaan, te stimuleren om dat wel te doen. Dat is de betekenis van de verwijzing naar andere sectoren.

Hij is niet helemaal gelukkig met de beslissing om het protocol van akkoord zonder voorbehoud te geven. Die beslissing is echter genomen omdat de nood aan omkadering groot en dringend is.

3.2.2. *Antwoorden van ACOD Onderwijs*

De heer *Raf De Weerdt*, algemeen secretaris ACOD Onderwijs, preciseert dat het gemeenschappelijk vakbondsfront het protocol van akkoord gegeven heeft – behalve dan voor artikel 31 (in het voorontwerp van decreet artikel 32) – omdat het ervan uitging dat er een eerbaar compromis bereikt werd.

Het eerste leerlingenkenmerk, ‘het onderwijsniveau van de moeder’, wordt in de wetenschappelijke literatuur beschouwd als het belangrijkste. Nochtans genereert een leerling die op dit kenmerk aantikt ‘slechts’ 0,26 lestijden, terwijl een leerling die aantikt op het leerlingenkenmerk ‘thuis taal’ 0,2929 lestijden genereert. Dit geeft de indruk dat het leerlingenkenmerk ‘thuis taal’ belangrijker is dan het leerlingenkenmerk ‘onderwijsniveau van de moeder’. Van het totale aantal SES-lestijden gaat evenwel 45% naar het leerlingenkenmerk ‘onderwijsniveau van de moeder’, terwijl 35% gaat naar het leerlingenkenmerk ‘thuis taal’. Maar omdat er veel meer leerlingen aantikken op het eerste kenmerk geeft dit aanleiding tot een lagere coëfficiënt, dan deze voor het tweede leerlingenkenmerk. Onze analyse klopt wel degelijk.

Tijdens de onderhandelingen is men er niet in geslaagd om in het ontwerp van decreet de verplichting te verankeren dat de lestijden LO moeten worden gebruikt voor bewegingsleer. Artikel 34 machtigt de Vlaamse Regering om daarover nadere bepalingen vast te leggen. Er is echter een engagement dat het bestaande systeem behouden zal blijven.

De zwaarste discussie betrof het artikel 31. Op zich hebben de vakbonden geen probleem met een overheveling van lestijden. Dat was vroeger ook al mogelijk, maar dan gold de voorwaarde dat die verschuiving niet mocht leiden tot boventaligheid. Die voorwaarde werd nu geschrapt. Als de herverdeling tot boventaligheid leidt, moet een re-affectatie of wedertewerkstelling mogelijk zijn. In de praktijk komt het hierop neer dat de ene school een beslissing neemt waarvan de andere school de gevolgen moet dragen. Een dergelijke bepaling hoort thuis in het loopbaandebat en niet in dit ontwerp van decreet. Bovendien kan deze bepaling ertoe leiden dat boventaligheid wordt opgelost in niet-organieke betrekkingen, wat de overheid op kosten zou jagen (zie ook *Parl. St.* VI. Parl. 2011-12, nr. 1591/1, p.104-105, voor motivering van niet-akkoord met dit artikel).

De vakbonden hebben zich altijd verzet tegen het systeem van aanwendingspercentages. Er zijn afspraken over de nodige omkadering. Zelfs in tijden van crisis gaat het niet op om te zeggen dat de scholen aan dezelfde eisen moeten kunnen voldoen met 95 percent van dat bedrag. Dat is wel een heel gemakkelijke manier om besparingen door te voeren. In het voorontwerp van decreet was er geen sprake van een aanwendingspercentage, maar in de loop van de onderhandelingen werd dit toch toegevoegd aan de tekst.

Mevrouw *Celis* vroeg of de vakbonden, binnen de bijkomende subsidie van 52,7 miljoen euro, voorstellen konden formuleren om het beter te doen. Daarop kan hij alleen antwoorden dat alle partijen tijdens de onderhandelingen geprobeerd hebben om een evenwicht te vinden. Als men nu bepaalde zaken verandert, creëert men opnieuw onevenwichten.

3.2.3. *Antwoorden van COV*

Mevrouw *Marianne Coopman*, algemeen secretaris COV, benadrukt dat de vakbonden bewust gekozen hebben voor een gezamenlijk protocol van akkoord, met een strenge vingerwijzing voor de overheveling van de uren (artikel 31). Er is een lange en niet-gemakkelijke weg afgelegd. De vakbonden hebben zich tijdens de onderhandelingen heel

verantwoordelijk gedragen. Ze dienden nochtans heel uiteenlopende belangen te behartigen, bijvoorbeeld van de grootsteden en van de landelijke gebieden en van het vrij en van het officieel onderwijs.

Inzake artikel 31 merkt ze op dat er binnen het huidige decreet Rechtspositie voldoende mogelijkheden zijn om een oplossing te vinden voor de problemen met het inzetten van leraren. De vakbonden pleiten voor stabiliteit: de personeelsleden moeten weten waar ze aan toe zijn. Over dit artikel hebben de vakbonden niet mee kunnen discussiëren. Over de gevolgen voor het personeel die dit artikel te weeg brengt, waren de vakbonden alsnog bereid te discussiëren

Ze kan niet akkoord gaan met de suggestie dat de vakbonden niet bezorgd zouden zijn over het tekort aan leerkrachten. De vakbonden hebben dat probleem in het verleden zelf al aangekaart. Dit kan in eerdere protocollen en standpunten worden vastgesteld, maar de overheid heeft de maatregelen tot nog toe voor zich uitgeschoven. Dat betekent echter niet dat men nu ad-hocmaatregelen moet nemen zonder de gevolgen ervan voor het personeel te bekijken. Er is trouwens nu al een grote uitstroom van jonge leerkrachten in de eerste vijf jaar van de loopbaan omwille van de versnippering, het ontbreken van coaching en de te zware start. De vakbonden zijn klaar voor dit debat. Ze hebben bijvoorbeeld geen problemen met het organiseren van een zij-instroom, mits de garantie van kwaliteit door een bijkomende opleiding.

De vakbonden willen niet terug naar het systeem van splitsingsnormen volgens het aantal leerlingen in de klas. Al met de invoering van het decreet Basisonderwijs werd het systeem van klassen afgeschaft. De vastgestelde ratio kan een evenwicht bewerkstelligen in de groepen. Dat kan niet centraal geregeld worden. Ook de beschikbaarheid van lokalen en het pedagogisch project spelen daarbij een rol. Lokale autonomie moet mogelijk zijn, mits een goede inspraak van het personeel. Het is belangrijk dat de middelen voor kinderen ook voor kinderen gebruikt worden. Deze middelen moeten bijdragen aan het comfort van de leraren die alles moeten kunnen geven aan de kinderen. Nu worden middelen vaak afgewend om pedagogische en organisatorische opdrachten waar te maken. Zo wordt er een soort van middenkader gecreëerd. Er moeten onderscheiden middelen zijn: middelen voor leerlingen, middelen voor de organisatie van de school en middelen voor scholengemeenschappen. De vakbonden zullen blijven vragen naar kleinere groepen in het kleuteronderwijs. De investeringen in jonge kinderen zijn immers essentieel voor de kansen in het latere leven.

Op de vraag over de schooltoelage antwoordt ze dat aan de automatisering van de toekenning ervan wordt gewerkt, maar dat (ten gevolge van de eerste begrotingscontrole) de realisatie ervan werd uitgesteld. Hoe dan ook, los van de automatisatie, zijn niet alle noodzakelijke gegevens bekend op 1 februari. De kritiek van de vakbonden heeft te maken met de bekommernis dat scholen zo snel mogelijk zouden weten waar ze aan toe zijn om tijdig zicht te hebben op de personeelskader en lokaal de onderhandelingen met betrekking tot de personeelsinvulling te kunnen starten.

3.2.4. *Antwoorden van COC*

Mevrouw *Katrien Cerpentier*, nationaal secretaris COC, verduidelijkt dat de verschillende vakbonden deze visie delen. Er is nood aan transparantie. Bij maatregelen met een effect op de middelen en op het personeel, moet er ook op lokaal vlak controle mogelijk zijn. De werking van de lokale inspraakorganen moet grondig worden gecontroleerd. Vaak zijn de lokale onderhandelingen geen echte onderhandelingen en wordt het personeel voor voldongen feiten gesteld. Daarom moet het Vlaams Parlement sleutels inbouwen voor een controle op lokaal vlak.

Ze gaat akkoord met de stelling dat de middelen voor kinderen ook voor de kinderen moeten worden gebruikt. Het moet dus gaan om gekleurde middelen.

Als de overheid slechts over een klein budget beschikt, moet ze zich beperken in haar doelstellingen.

3.3. Replieken

De heer *Marnix Heyndrickx* heeft een vraag, misschien een retorische vraag, voor mevrouw *Celis*. Verwacht zij dan van de vakbonden voorstellen om met een nog beperkter budget nog meer te realiseren? Mevrouw *Vera Celis* antwoordt dat ze alleen gevraagd had waar er volgens de vakbonden verbeteringen mogelijk zijn.

De heer *Marnix Heyndrickx* benadrukt dat het onderwijs van cruciaal belang is voor Vlaanderen. De overheid moet daarin blijven investeren. De vakbonden hebben een protocol van akkoord gegeven omdat deze middelen dringend noodzakelijk zijn. Er is echter nood aan nog meer middelen op korte termijn. Het aantal startende leerkrachten dat binnen de vijf jaar het onderwijs alweer de rug toekeert, is bedroevend hoog. Daarom moet men op korte termijn een krachtig signaal geven aan de mensen die overwegen om een lerarenopleiding aan te vatten.

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, ziet wel iets in de stelling dat artikel 31 niet echt thuishoort in dit omkaderingsdecreet. Toch vraagt hij zich af of men, als men het overhevelen van lestijden toestaat, niet ook moet toestaan dat dit een impact heeft op het personeel?

De heer *Raf De Weerd* antwoordt dat er inderdaad redenen kunnen zijn om personeel over te hevelen van de lagere afdeling van een school naar de kleuterafdeling of vice versa. De overtollige leerkracht van het lager onderwijs gaat echter niet naar de kleuterafdeling. Hij of zij wordt gereffecteerd binnen de scholengemeenschap. Als dat niet lukt, moet er worden gezorgd voor een wedertewerkstelling. Zo exporteert men het probleem. De ontvangende inrichtende machten zullen niet zo gelukkig zijn met deze gang van zaken.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vraagt naar de visie van de vakbonden over de zij-instromers. De reffectatie van de lagere afdeling naar de kleuterafdeling ligt blijkbaar al moeilijk.

Mevrouw *Marianne Coopman* antwoordt dat de vakbonden zich niet kanten tegen het inzetten van zij-instromers, als het gaat om kwaliteitsvolle zij-instromers. Voor deze mensen moet misschien een verkort opleidingstraject worden georganiseerd. Met deze discussie komt men volop in het loopbaandebat terecht.

4. Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen en NODB

4.1. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Jos De Meyer* stelt vast dat de nota van NODB bijzondere aandacht vraagt voor de situatie van de plattelandsschooltjes, die soms verschillende vestigingsplaatsen hebben. Op dat vlak werd het oorspronkelijke voorstel sterk aangepast. Toch blijven beide werkgroepen bezorgd. Kunnen hun woordvoerders dat wat verduidelijken? Zijn er nog suggesties?

4.2. *Antwoorden van de sprekers*

4.2.1. *Antwoorden van het NODB*

De heer *Lieven Verkest*, woordvoerder NODB, legt uit dat het NODB het netoverschrijdende overlegplatform is van directeursverenigingen basisonderwijs. Zijn organisatie heeft zich sterk gefocust op de belofte van de minister voor een herwaardering van het kleuteronderwijs. Daarmee bedoelde hij dat hij de overbevolkte kleuterklassen kleiner wilde maken en het GOK-urensysteem in het lestijdenpakket wou integreren. Dat laatste is enkel een technische aanpassing, want momenteel worden de GOK-uren om de drie jaar berekend, door de integratie zou dat jaarlijks zijn. Op zich een goede maatregel omdat de uren meer afgestemd zijn op een recente situatie. NODB had echter nooit verwacht dat de bandbreedte rond de GOK-uren zo sterk zou stijgen, waardoor de 52,7 miljoen euro te weinig wordt om de andere doelstelling volledig te bereiken. Doordat er nu meerdere doelen zijn, zullen bepaalde scholen lestijden verliezen. Minder uren betekent reorganiseren. Die onverwachte ontwikkeling is een grote ontgoocheling voor het personeel en een zware klus voor de directeur, niet alleen om het te organiseren maar ook om het te verklaren en verteerbaar te maken voor het personeel.

De bijgestuurde tekst zorgt ervoor dat er minder scholen uren verliezen, maar uiteindelijk zal nog steeds gemiddeld 9% van de basisscholen lesuren verliezen. De afschaffing van de afzonderlijke telling kan er zelfs voor zorgen dat kleinere basisscholen hun deuren moeten sluiten. In sommige wijken is de school het laatste restant van het sociale weefsel. Op het platteland is daarenboven de volgende school niet altijd vlot bereikbaar. De spreker vraagt de minister een manier te zoeken om een uitzondering te verlenen aan scholen in dergelijke situatie.

4.2.2. *Antwoorden van de Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen*

De heer *Guido Sauwens*, woordvoerder Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen, zegt dat zijn werkgroep, door te klagen over de te grote kleuterklassen, het vuur aan de lont gestoken heeft. Het parlement heeft daarop ingespeeld om er bij de minister voor te pleiten om ook in moeilijkere budgettaire tijden geld vrij te maken voor kleinere kleuterklassen. Het is dus een goede wijziging, met toch enkele negatieve aspecten. Zo kan de gewijzigde afstandsregel van 1,5 kilometer vogelvlucht ervoor zorgen dat wijkschooltjes, die een belangrijke rol spelen in het lokale sociale weefsel, verdwijnen. De werkgroep vraagt de minister die scholen de kans te geven om beroep aan te tekenen bij een onafhankelijk orgaan. Mits het schoolbestuur daar voldoende redenen voor aandraagt, kan dat orgaan beslissen om die school toch als een aparte vestigingsplaats te beschouwen. Een van de redenen kan bijvoorbeeld zijn dat ouders, ondanks het feit dat een andere school op 1,5 kilometer vogelvlucht ligt, toch een rit van meer dan 15 kilometer moeten maken om die school te bereiken.

De heer Sauwens zegt dat zijn organisatie het parlement vraagt te controleren of de berekeningen van de minister of zijn medewerkers kloppen. Daarenboven ontbreken gegevens in de statistieken, onder meer het aantal kleuteronderwijzers en de kostprijs van het kleuteronderwijs. In heel wat documenten staat dat er 1150 kleuteronderwijzers bijkomen. Hij pleit ervoor dat de situatie waarbij voor 1 kleuter op 3 geen subsidies wordt betaald, rechtgetrokken wordt.

4.3. *Replieken*

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, wijst erop dat de medewerkers van de minister zich hier niet kunnen verdedigen. Dergelijke opmerkingen worden best gewend tot een

parlementslid, dat ze aankaat bij de minister, of rechtstreeks tot het departement. Het parlement gaat er altijd vanuit dat de medewerkers van de minister ter goeder trouw handelen.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt aan de heer Verkest hoeveel scholen of vestigingsplaatsen door de daling van hun uren in hun voortbestaan bedreigd zijn.

De heer *Lieven Verkest* verwijst naar een enquête van de West-Vlaamse actiegroep, de Bezorgde Directies, waaruit blijkt dat in het katholieke net van die provincie ongeveer tien vestigingsplaatsen hun afzonderlijke telling verliezen en daardoor kunnen bedreigd worden in hun voortbestaan. Het gaat dus over een klein aantal vestigingsplaatsen die in die landelijke gebieden belangrijk zijn voor het sociale weefsel. Het kost dus niet zoveel om hun uren te behouden. Het is niet alleen de afstandsregel die verandert, vestigingsplaatsen worden ook vergeleken met vestigingsplaatsen (van dezelfde groep), ook in andere gemeenten. Als dergelijke vestigingsplaatsen bedreigd worden in hun voortbestaan, dan kunnen kinderen in nabijgelegen vestigingsplaatsen van andere gemeenten terecht komen, waar zij en hun ouders geen voeling hebben met de gemeenschap aldaar. Voorheen verkondigde de overheid dat niet elke vestiging een eigen nummer moest hebben. Nu worden sommige scholen er slachtoffer van dat ze die aanbeveling volgden.

De heer *Boudewijn Bouckaert* merkt op dat er wel degelijk een budgettaire impact is als het verlies van scholen gecompenseerd wordt zonder dat geraakt wordt aan de winst van andere scholen. Als de impact niet te groot is, is het misschien interessant ervoor te zorgen dat er de komende jaren geen enkele school verliest.

De heer *Guido Sauwens* vermoedt dat er van de 6600 scholen een tiental via de beroepsmogelijkheid zullen kunnen aantonen dat hun voortbestaan in gevaar komt door het verlies aan uren. Door te kiezen voor een dergelijke oplossing, zou de Vlaamse Regering haar belofte gestand houden dat het schooltje onder de kerktoren prioritair ondersteuning verdient. Pas in september zal blijken hoeveel SES-middelen elke school zal krijgen. Niemand kent immers het profiel van de nieuwe kleuters vooraf. Het kabinet kan enkel een prognose maken. Voor hetzelfde geld wijkt dat dusdanig af, dat Vlaanderen op zoek moet naar tientallen miljoenen euro. Het behoud van de uren voor de tien schooltjes zakt daarbij in het niet.

De heer *Jan Durnez* vraagt wanneer een vestigingsplaats precies in gevaar is.

Volgens de heer *Guido Sauwens* hangt dat af van heel wat factoren: de afstand tot de volgende school, het soort onderwijs, de leeftijd van de kinderen enzovoort.

De heer *Jan Durnez* begrijpt dat het probleem vooral is dat scholen binnen anderhalve kilometer vogelvlucht van een school in een andere gemeente liggen. Zijn er daarnaast nog andere situaties waardoor vestigingsplaatsen zijn bedreigd?

De heer *Guido Sauwens* wijst erop dat de koepels over de juiste cijfers beschikken. In sommige gevallen gaat het over drie lestijden verschil. Ook de medewerkers van de minister hebben berekend hoeveel scholen er in het verliezende kamp zitten. In de meeste scholen kan dat opgevangen worden, slechts enkele worden in hun voortbestaan bedreigd.

De heer *Sauwens* vraagt dat er niet zou bekendgemaakt worden dat het kleuteronderwijs gelijkgeschakeld wordt met het lager onderwijs. Dat klopt immers niet. Op de tabellen om het aantal leerkrachten te berekenen, moeten scholen eerst het afrotingspercentage

toepassen. Het lager onderwijs krijgt daar bovenop per groep 2 uur godsdienst of levensbeschouwing. In het lager onderwijs moet een directie zorgen voor 26 uur per groep, in het kleuteronderwijs voor 28 uur per groep. Dat verschil had vermeden kunnen worden door in het kleuteronderwijs de uren LO te behouden als losstaand hiervan.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Jos DE MEYER
Gerda VAN STEENBERGE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ACOD Onderwijs	Algemene Centrale der Openbare Diensten
COC	Christelijke Onderwijscentrale
COV	Christelijk Onderwijzersverbond
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
GOK	gelijke onderwijskansen
LO	lichamelijk opvoeding
NODB	Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basis- onderwijs
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVSG	Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
PISA	Programme for International Student Assessment
RAGO	Raad van het Gemeenschapsonderwijs
SES	sociaal-economische status
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VSOA-Onderwijs	Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt
VVKBaO	Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs